

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувача ступеня доктора філософії, аспіранта четвертого року денної форми навчання Бомбушкара Сергія Павловича на тему: «Конституційно-правові засади забезпечення права людини на мир і безпеку» на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»
22 квітня 2026 року**

1. Виконання освітньо-наукової програми

Здобувач ступеня доктора філософії, аспірант 4 року денної форми навчання (надалі – Аспірант) Бомбушкар Сергій Павлович у повному обсязі виконав індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДВНЗ «Ужгородський національний університет», що повністю відповідає вимогам Національної рамки кваліфікацій та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеню доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами).

У процесі освоєння освітньо-наукової програми Бомбушкар Сергій Павлович здобув належний рівень теоретичної підготовки та сформував професійні компетентності, необхідні для самостійної науково-дослідної діяльності у сфері конституційного права та порівняльного правознавства. Під час роботи над дисертаційним дослідженням на тему «Конституційно-правові засади забезпечення права людини на мир і безпеку» здобувач продемонстрував високий рівень наукової культури, здатність до системного правового аналізу та вміння комплексно досліджувати сучасні проблеми забезпечення прав людини в умовах безпекових викликів. Сергій Павлович упевнено застосовує сучасний методологічний інструментарій, працює з міжнародними та національними джерелами, практикою міжнародних судових інституцій і зарубіжними науковими публікаціями, що забезпечило належний рівень обґрунтованості та достовірності сформульованих у дисертації висновків.

2. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми)

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта затверджений рішенням вченої ради юридичного факультету Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (протокол № 3 від 21.09.2021 року).

Науковий керівник – кандидат юридичних наук, доцент, доцентка кафедри конституційного права та порівняльного правознавства юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет» Васильчук Лариса Богданівна.

Термін виконання роботи: 2022-2026 роки.

Аспірант послідовно виконав усі розділи затвердженого індивідуального плану наукової роботи у встановлені терміни, що підтверджується обговоренням проміжних та річних звітів на засіданнях кафедри й Вченої ради юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

3. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з планами наукових робіт

Посилення глобальних і регіональних загроз, пов'язаних зі збройними конфліктами, міжнародним тероризмом, гібридними війнами, кіберзагрозами та масовими порушеннями прав людини, зумовлює необхідність переосмислення права людини на мир і безпеку як однієї з фундаментальних передумов реалізації інших прав і свобод людини та стабільного функціонування демократичної держави. Мир і безпека дедалі більше виходять за межі виключно політичних категорій та потребують належного правового осмислення і нормативного закріплення як самостійного права людини.

Особливого значення досліджувана проблематика набуває для України в умовах триваючої збройної агресії, що супроводжується грубими порушеннями принципів міжнародного права, вчиненням воєнних злочинів і злочинів проти людяності. За таких умов виникає потреба в удосконаленні міжнародних і національних механізмів забезпечення права на мир і безпеку, посиленні міжнародно-правової та кримінальної відповідальності за їх порушення, а також формуванні ефективних правових гарантій захисту людини.

Водночас у правовій доктрині відсутній єдиний підхід до визначення змісту права на мир, його місця у системі прав людини, суб'єктного складу та механізмів реалізації. Більшість міжнародних актів закріплюють право на мир переважно в межах актів «м'якого права», що істотно ускладнює ефективність його практичного забезпечення, зумовлюючи необхідність комплексного наукового дослідження права на мир і безпеку як самостійної правової категорії та обґрунтування потреби його нормативного закріплення у міжнародних документах імперативного характеру й Конституції України.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки; Указу Президента України від 30 вересня 2019 року №722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»; Національної стратегії України у сфері прав людини, оновленій у 2021 році; Керівних принципів ООН; Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права ООН; Загальної декларації прав людини; Європейської соціальної хартії (переглянутої); Конвенції про мінімальні норми соціального забезпечення; Конвенції Міжнародної організації праці № 131; Конвенції про основні цілі та норми соціальної політики № 117; Національної стратегії доходів до 2030 року, а також плану науково-дослідної роботи кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» на 2015-2020 роки. Тема дослідження є складовою частиною комплексної теми «Конституційно-правове будівництво в умовах надзвичайних правових режимів: пошуки оптимальних моделей», яка розробляється науковцями Ужгородського національного університету (номер державної реєстрації 01231U104048).

Формулювання наукового завдання (проблеми), нове розв'язання якого отримано в дисертації: розкрити теоретико-правові засади права людини на мир і безпеку та визначити його місце в системі прав людини. Проаналізувати історико-правове становлення концепції права на мир у міжнародному праві та національних правових системах; проаналізувати наукові підходи щодо концепції «безпеки людини» у сучасній науковій думці; дослідити міжнародні документи та практику їх застосування щодо закріплення права на мир і безпеку,

виявити прогалини та суперечності. Узагальнити наукові підходи та правові основи розуміння сутності права на мир і безпеку; проаналізувати принципи міжнародного права як основу миру та безпеки та визначити проблеми їх дотримання. Охарактеризувати сучасні виклики міжнародній безпеці, зокрема кіберзагрози, тероризм та гібридні конфлікти, та їхній вплив на реалізацію права на мир; охарактеризувати міжнародні та національні механізми забезпечення права на мир. Оцінити роль міжнародних організацій у забезпеченні права на мир і безпеку. Показати значення регіональних систем захисту права на мир. Проаналізувати закріплення права на мир і безпеку у національних конституціях; визначити правові засоби гарантування миру та безпеки людини в Україні та роль неурядових організацій та інститутів громадянського суспільства у моніторингу та захисті права на мир; дослідити механізми міжнародно-правової та індивідуальної кримінальної відповідальності за порушення права на мир і безпеку, показати взаємодію міжнародних та національних механізмів; оцінити ефективність національних судових систем у захисті права на мир, з урахуванням принципу комплементарності Міжнародного кримінального суду. Показати роль України у системі міжнародно-правової відповідальності; виокремити сильні та слабкі сторони існуючих механізмів забезпечення та відповідальності за порушення права на мир і безпеку, визначити проблеми їхньої практичної реалізації та сформулювати пропозиції щодо удосконалення правових інструментів забезпечення права на мир та безпеку та відповідальності за агресію та злочини проти людяності, включно з нормативним закріпленням права на мир у міжнародних документах імперативного характеру та Конституції України; сформулювати пропозиції щодо гармонізації національного кримінального законодавства України з міжнародними стандартами, зокрема положеннями Римського статуту МКС.

4. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом та їх новизна

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в тому, що дисертантом:

вперше:

- проведено системний аналіз права на мир і безпеку у трьох взаємопов'язаних площинах – теоретичній, інституційній та практичній (відповідальність) та сформульовано рекомендації щодо нормативного закріплення права на мир у міжнародних документах імперативного характеру та Конституції України;

- запропоновано критичне осмислення доктрини R2P «Відповідальності за захист» у контексті сучасних конфліктів, зокрема в Україні, що дозволяє оцінити її потенціал і обмеження;

- обґрунтовано унікальний внесок України у розвиток міжнародного права – від використання норм відповідальності держав до ініціативи створення Спеціального трибуналу щодо злочину агресії;

удосконалено:

- дефініцію права на мир і безпеку, уточнено його ознаки та складові, що дозволяє розглядати його як фундаментальну правову категорію, а не лише політичну декларацію;

- перспективну модель розвитку правових інструментів забезпечення права на мир і безпеку, яка враховує сучасні глобальні виклики (кіберзагрози, екологічні кризи, штучний інтелект);

- підходи до аналізу ролі національних судів у забезпеченні невідворотності покарання за злочини проти миру та безпеки;

- багаторівневу архітектуру реалізації права на мир через узгоджену взаємодію глобальних, регіональних, національних та суспільних механізмів, що раніше розглядалося фрагментарно;

набули подальшого розвитку:

- концепція «безпеки людини» (Human Security) у контексті сучасних викликів, що інтегрує нові аспекти у доктрину права на мир;

- інтеграція доктрини, що полягає у поєднанні концепцій негативного, позитивного та справедливого миру з доктриною людської безпеки, що дозволяє розглядати право на мир як позитивне право, а не лише декларативну норму;

- систематизація міжнародних, регіональних та національних механізмів забезпечення права на мир і безпеку, показано їхню взаємозалежність та проблеми ефективності;

- синтез відповідальності, що полягає у комплексному аналізі державної та індивідуальної кримінальної відповідальності як взаємодоповнюючих механізмів забезпечення миру та безпеки;

- ідея комплементарності міжнародних та національних судових механізмів у забезпеченні відповідальності за злочини проти миру та безпеки.

5. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, які захищаються

Наукові положення, результати та висновки дисертаційного дослідження ґрунтуються на комплексному застосуванні загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання, обраних з урахуванням мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, що забезпечило цілісне осмислення права людини на мир і безпеку як самостійної правової категорії, його місця у системі прав людини та ролі міжнародних і національних механізмів у забезпеченні його реалізації та захисту. Зокрема, діалектичний метод використано для дослідження еволюції концепції права на мир – від класичних філософсько-правових ідей до сучасних доктрин «позитивного миру» та людської безпеки, що дозволило розглянути право на мир і безпеку у динаміці його розвитку та трансформації під впливом глобальних викликів. Історико-правовий метод забезпечив аналіз генези міжнародно-правових стандартів миру та безпеки, становлення концепції «Human Security», а також виявлення закономірностей розвитку міжнародно-правових механізмів забезпечення миру. Формально-юридичний метод став основним при дослідженні положень міжнародних договорів, Статуту ООН, декларацій, актів міжнародних організацій та національного законодавства, що дозволило визначити нормативний зміст права на мир і безпеку, а також виявити прогалини й суперечності у його правовому закріпленні. За допомогою порівняльно-правового методу здійснено зіставлення міжнародних і національних механізмів захисту права на мир і безпеку, зокрема діяльності Міжнародного кримінального суду, міжнародних трибуналів та національних

судових систем, що дало можливість обґрунтувати принцип комплементарності та необхідність посилення ролі національних механізмів відповідальності. Системно-структурний метод дозволив розглянути право на мир і безпеку як комплексний елемент системи прав людини, що перебуває у взаємозв'язку з принципами міжнародного права, національної безпеки та захисту основоположних прав і свобод. Метод правового моделювання та прогнозування застосовано для формування пропозицій щодо вдосконалення міжнародних і національних механізмів забезпечення права на мир, розвитку концепції «Responsibility to Protect» (R2P), а також посилення ролі національних судів у механізмі міжнародно-правової відповідальності за злочини проти миру та безпеки. Узагальнення результатів дослідження стало можливим завдяки застосуванню методів аналізу, синтезу, абстрагування та узагальнення, що дозволило сформулювати авторські теоретичні положення й практичні рекомендації щодо вдосконалення правового забезпечення права людини на мир і безпеку.

6. Наукове та практичне значення дисертаційної роботи

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у комплексному осмисленні права людини на мир і безпеку як самостійної правової категорії в системі міжнародного та національного права. Отримані результати поглиблюють наукові уявлення про правову природу права на мир, його місце у системі прав людини, співвідношення з категоріями міжнародної безпеки, людської безпеки та міжнародного правопорядку, а також розвивають доктринальні підходи до розуміння миру не лише як політичної чи декларативної категорії, а як фундаментального права людини та людства загалом. У дисертації сформовано цілісний підхід до розуміння права на мир і безпеку через поєднання теоретичних, міжнародно-правових та інституційних аспектів його забезпечення, обґрунтовано необхідність нормативного закріплення права на мир у міжнародних документах імперативного характеру та Конституції України, а також розкрито взаємозв'язок міжнародних і національних механізмів його реалізації та захисту. Сформульовані положення розширюють вітчизняну

конституційно-правову та міжнародно-правову доктрину у сфері прав людини, міжнародної безпеки та відповідальності за злочини проти миру і безпеки.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у розробленні науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення міжнародних і національних механізмів забезпечення права людини на мир і безпеку. Запропоновані положення можуть бути використані у нормотворчій діяльності, зокрема при вдосконаленні законодавства України у сфері національної безпеки, прав людини та імплементації міжнародно-правових стандартів, а також у процесі гармонізації національного законодавства з положеннями Римського статуту Міжнародного кримінального суду. Висновки дослідження можуть бути застосовані у правозастосовній діяльності органів державної влади, судових та правоохоронних органів, а також у діяльності міжнародних і регіональних інституцій, спрямованій на забезпечення миру, безпеки та невідворотності відповідальності за злочини агресії й інші міжнародні злочини. Результати роботи можуть бути використані у науково-дослідній сфері як теоретична основа для подальших досліджень проблем міжнародної безпеки, прав людини та міжнародної кримінальної відповідальності, а також в освітньому процесі під час викладання дисциплін: «Конституційне право», «Міжнародне право», «Права людини», «Міжнародне гуманітарне право», «Право міжнародної безпеки» та спеціальних курсів, присвячених проблематиці миру, безпеки та міжнародного правосуддя.

7. Оцінка мови та стилю дисертації

Дисертаційна робота підготовлена з дотриманням вимог наукової та юридичної техніки, із коректним застосуванням спеціальної правничої термінології. Виклад матеріалу відзначається логічною послідовністю, системністю та структурною цілісністю, а сформульовані наукові положення, висновки й рекомендації характеризуються чіткістю та аргументованістю, що забезпечує належний рівень сприйняття змісту дослідження.

8. Відповідність діючим вимогам щодо оформлення дисертації

Дисертація Бомбушкара Сергія Павловича на тему: «Конституційно-правові засади забезпечення права людини на мир і безпеку» в цілому є завершеним,

самостійним і цілісним науковим дослідженням, результати якого мають вагомое теоретичне та практичне значення для подальшого розвитку конституційно-правових і міжнародно-правових підходів до осмислення права людини на мир і безпеку як самостійної правової категорії, визначення його місця у системі фундаментальних прав людини, а також удосконалення міжнародних і національних механізмів забезпечення миру, безпеки та відповідальності за порушення основоположних принципів міжнародного права в умовах глобальних безпекових викликів та збройної агресії проти України.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які містять 12 підрозділів, висновків, списку використаних джерел (258 найменувань) та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 218 сторінок.

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту

Дисертація Бомбушкара Сергія Павловича на тему: «Конституційно-правові засади забезпечення права людини на мир і безпеку» відповідає паспорту спеціальності 081 «Право», що забезпечується предметною областю дослідження та основними методами дослідження.

10. Зауваження та рекомендації

У процесі підготовки дисертаційного дослідження аспірантом було враховано всі рекомендації та зауваження, висловлені науково-педагогічними працівниками кафедри конституційного права та порівняльного правознавства ДВНЗ «Ужгородський національний університет» під час обговорення проміжних результатів роботи на засіданнях кафедри та в межах піврічних і річних звітів. Надані пропозиції були спрямовані на уточнення окремих теоретичних положень, поглиблення аналізу міжнародних і національних механізмів забезпечення права людини на мир і безпеку, а також удосконалення аргументації окремих висновків дослідження, у зв'язку з чим були належним чином враховані у змісті дисертації. Водночас висловлені зауваження мають рекомендаційний характер, не впливають на загальну позитивну оцінку роботи, рівень її наукової новизни, теоретичної та практичної значущості й не

перешкоджають поданню дисертації до разової спеціалізованої вченої ради для подальшого захисту.

11. Відповідність дисертації вимогам, передбачених «Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»

Дисертація Бомбушкара Сергія Павловича на тему: «Конституційно-правові засади забезпечення права людини на мир і безпеку» повністю відповідає вимогам Наказу Міністерства освіти і Науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами та доповненнями).

12. Кількість наукових публікацій, повнота опублікування результатів дисертації та особистий внесок здобувача до всіх наукових публікацій, опублікованих співавторами та захищених за темою дисертації

Результати дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у восьми наукових публікаціях, у тому числі у трьох статтях, які включені МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, а також у п'яти тезах доповідей на міжнародних правових школах.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Бомбушкар С.П. Теоретико-правові підходи до розуміння права на мир в системі прав людини. *Наукові інновації та передові технології*. 2026. № 3 (55). С. 2891-2904.

2. Бомбушкар С.П. Право на мир та безпеку: особливості інституційного забезпечення на різних рівнях правового регулювання. *Національні інтереси України*. 2026. № 3 (20). С.1083-1095.

3. Бомбушкар С.П. Механізм міжнародно-правової відповідальності за порушення права людини на мир та безпеку. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2026. № 3(45). С.1275-1286.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Бомбушкар С.П. Конституційні стандарти правосуддя в сучасній правовій системі України. *Українська мова як конституційний фундамент та безпековий щит нації*: матер. міжнар. пр. шк. (м. Ужгород, 30 жовтня 2025 р.). Ужгород: ДВНЗ: «Ужгородський національний університет», 2025. С. 27-30.

5. Бомбушкар С.П. Правосуддя як елемент конституційного механізму захисту прав і свобод. *Корупція в особливо великих розмірах в умовах повномасштабної війни: етичний вимір, міжнародні зобов'язання та військово-економічна безпека України*: матер. міжнар. пр. шк. (м. Ужгород, 28 листопада 2025 р.). Ужгород: ДВНЗ: «Ужгородський національний університет», 2025. С. 22-25.

6. Бомбушкар С.П. Концептуальні підходи до розуміння правової категорії безпеки. *Передсвяткові роздуми в умовах війни в Україні: про перемогу, мир, ЗСУ, добро, корупцію, економіку, віру*: матер. міжнар. пр. шк. (м. Ужгород, 26 грудня 2025 р.). Ужгород: ДВНЗ: «Ужгородський національний університет», 2025. С. 18-23.

7. Бомбушкар С.П. Міжнародні принципи права як основа забезпечення права на мир та безпеку. *Шантаж, фейкові обіцянки, дезінформація, правовий нігілізм, корупція як засоби впливу в умовах війни: система методик подолання дієвості таких платформ (міжнародний та український досвід)*: матер. міжнар. пр. шк. (м. Ужгород, 30 січня 2026 р.). Ужгород: ДВНЗ: «Ужгородський національний університет», 2026. С. 12-18.

8. Бомбушкар С.П. Індивідуальна кримінальна відповідальність за злочини проти миру та безпеки людства. *Культура, мистецтво, спорт - важливі складові домінанти впливу на перебіг війни. Значення і роль правових, морально-етичних, людських факторів у цій системі відносин*: матер. міжнар. пр. шк. (м. Ужгород, 6 березня 2026 р.). Ужгород: ДВНЗ: «Ужгородський національний університет», 2026. С. 18-22.

13. Результати перевірки роботи на академічний плагіат

Дисертаційна робота пройшла перевірку із застосуванням ліцензованого програмного забезпечення StrikePlagiarism. За результатами перевірки не виявлено ознак академічної недоброчесності, неправомірних запозичень чи

використання наукових матеріалів без належного посилання на авторство. Встановлені текстові збіги мають характер коректно оформлених цитувань, посилань на нормативні, наукові та інші джерела, що належним чином відображені у списку використаної літератури та відповідають вимогам академічної доброчесності. Подані до захисту матеріали є результатом самостійної наукової роботи здобувача, а дисертаційне дослідження характеризується належним рівнем авторської оригінальності, завершеністю та самостійністю, що дає підстави рекомендувати його до офіційного захисту.

Положення дисертації апробовано на засіданні кафедри конституційного права та порівняльного правознавства (протокол № 11 від 22.04.2026 р.) За результатами засідання ухвалено затвердити позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації та рекомендувати до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді дисертаційну роботу Бомбушкара Сергія Павловича на тему: «Конституційно-правові засади забезпечення права людини на мир і безпеку» на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Головуюча на засіданні,
професорка кафедри
конституційного права
та порівняльного правознавства
доктор юридичних наук, доцент

Вероніка БЕРЧ

Підпис д.ю.н., доц. В.В. Берч
засвідчую
Вчений секретар ДВНЗ «УжНУ»

Олена МЕЛЬНИК